

Арсен КАНОКОВ: Агрпромышленность комплексге шендуюлю технологияла сингдириледи

Ахыры. Алып 1-чи бетдеди.

Кыбарты-Малкыра кыска заманы ичинде битиле берип башлаган терек башлаа жайыну программасы жашауда бардырылганы беш жыл болады. Ала тоз алай бир жерин алган башка терек башлаадан эсе төрт көрөгө кен тирилик береди. Көстөр да экинчи жыл окуяна битип башшайды. 2020 жылга ала салынган жерини 15 минг гектарга жетдирер, 2024 жылга уа бир жылга миллион тонна алма алырга мурат этебиз. Россия жиберик жемештерибиз да 2 миллион тоннадан аслам болупкүдө.

Терек башлаа алай айныгандары бла жемешлени бла көптөнни сатууну эмда жарашдыруу да кыялысыз этерге керек болду. Сиз республика жалаңда сырсы чыгаруу бла челдени кыламызга керекте десиз. Ол жаны бла не мадарга этесиз?

Кыска заманы ичинде жемше берип башлаган терек башлааны жайуу бла байламлы биринчи проекте жашауда бардырылган башланганда, айкай да, битилени сактауну, сатууну эмда жарашдыруу кыялысын да эткенди. Буга сатыда бир жылга 40 минг тонна көгөт сакланган алты хранилище ишленгенди эм хангырлангырга бергенди. Холодильный камераларда күндүзү өлчөмүнө, мольналыгына, хааны температурасына дайым да контроль этилчир аппаратура салынганди. Ала к өгөтлени, жемешлени сау жылны ичинде татууларын тас этпей сактауга оңт береди. Алай объектиени

ишеуу тохтаатылгыс тойлодо – аланы битеу кочкери 100 минг тоннага жетдирерге белгилениди. Алай болса, көгөтлени бла жемешлени сау жылны ичинде сатып турууга болупкүдө. Андан сора да, Сочиде бардырылган инвестиция форумда «Инвеста Финанс» италиялы компания бла алмаланы жарашдыруу жаны бла завод ишеуно юсондон көлөшүмгө кызыл салынганда, Анга көрө бир жылга 40 минг тонна көгөт жарашдырырга белгилениди, алмадан суусуп суула эмда норе да чыгарыча эки шендуюлю технология оборуздан салынганды.

Такта көгөтөлө, алааны сактау, жарашдыруу, орусчага жыйышдыруу эм сатуу жаны бла теплица комплекс ишеуно юсондан да көлөшүмгө кызыл салынганда, Республикада италиядою теплица комплекс болганлары, ала айныгандарын белгилерге керектеди. Буга сатыда ала 42 гектарны тутарды. Басан районда уа 100 гектарда жемешлени «Агро-Ком» компанияга италиячы бла бирге теплица комбинат ишей турды.

Бу эл молк производствону кууар ючюн алай көп аха керек тойлодо. Аны себепти аны Элбрусда тау-рекреация комплекси айнытырга онла артыкка уллудула. Аны себепти «Юг России» деген федеральный агентствода бек мағаналды. 2020 жылга такта көгөтлени тирилик миллион тоннага жетдирерге мурат этилди.

Жээкомкомпле да иш аман бармакты. Арт жылда жээком теректе 1,2 минг гектарга салынгандыла, энди ала өсгөн жер 1,5 минг гектарны тутды. 2020

жылга уа аны 3 мингге жетдирер мурат этебиз. **Республиканы экономикасы айнытууну баш бөлөмөсүнө рекреация бла АПК сайланганда. Минги проени тийреси Совет Союзу заманында берди да туризми максакна саналып келеди. Алай «Нальчик» курорту, Жылы-Сууну дарман суулары алтары да республикадан тышында да айтылды. Ала бла байламы кыалай ише белгилениди?**

Туризми бла рекреацияны биз шендуюлю экономикага, социальный сферага да алга уятуу атам эперг оң берлик, аны кызы, республиканы атын иги бла айтырылган мағаналы бөлөмөгө санайбыз. Аланы айнытуу концепциясы да жарашдырылган, анда торло-торло онгыры болган 21 зонаны да тохташдырылган «Приэльбрусье» тау-рекреация комплекс, «Нальчик» санаторий курорт комплекс, «Жылы-Суу», Аудиер», «Тамбукан» саулыктуу жолчелендирүү-багыуу комплексе, «Базыны» альпинист комплекси, «Чегем чукурла», «Чирки көл», «Гара суулары өзеи» экскурсионист комплекс, «Огъары Малкыра», «Огъары Чегем» археологический курорт комплексе. Элбрусда тау-рекреация комплекси айнытырга онла артыкка уллудула. Аны себепти «Юг России» деген федеральный агентствода бек мағаналды. Кыбарты-Малкырада тау-рекреация комплекси айнытырга онла артыкка уллудула. Аны себепти «Юг России» федеральный агентствода бек мағаналды. Кыбарты-Малкырада тау-рекреация комплекси айнытырга онла артыкка уллудула. Аны себепти «Юг России» федеральный агентствода бек мағаналды.

шендуюлю амаллары, туризми айнытууну узак божалгыс программалары жарашдырыла турарды. Элбрусун север-восток этинде Жылы-Сууну тиринде да туризми айнытууну онгыры бек уллудула. Биринчиден, ол Минеральные Воды курортуга жууккүдө (Кисловодскден 85 километр), торло-торло библиошле тау-кыя трассала (200 километр) ишлерге оң барды, кызы уунду, кыр да жетиширчилде. Лыжачы бла учарга улуу онгла болгандары бла кыялай, дарман суулары хайрындан бу аууда дунча болмаганча аламаат бөлөмөгө курорт кууарга болупкүдө.

Быйыл «Кисловосод» – Долина Нарзанов-Жылы-Суу-Элбрус автомобиль жол ишлени бошала турды. Ибрагим Суражанов Кавказски Минеральные Водны санаторийлери бла байламлы этердик, туризми өзегине айлангыры, кыр да жетиширчилде, уа зонада инфраструктура жетген аууруктуу болупкүдө. «Юг России» федеральный программада жолну куурулуша 2,1 миллион сом кыоратылган. Энди «Малка-Энгешти» автомобиль жолну куурулу башлангырыды. Ол бийикте көтөрлөккөдө. Буга сатыда аны проект-смета документтери жарашдырылган, экспертиени ыразылыклары да барды. Жолну куурулуша «Юг России» федеральный программада кыялы кыоратты. Проектти ишлендириуге, экспертиени ыразылыклары да барды. Жолну куурулуша «Юг России» федеральный программада кыялы кыоратты. Проектти ишлендириуге, экспертиени ыразылыклары да барды. Жолну куурулуша «Юг России» федеральный программада кыялы кыоратты. Проектти ишлендириуге, экспертиени ыразылыклары да барды.

<http://www.itar-tass.com/>
c49/926825.html, 25.10.13

Документле
2013-2014 жылда Май району жеринде ууга барууну тохташдырылган кезиунде спорт учулуктуну эмда профессионал болмагандары ууга барууларын эркин этмеуно юсонден Кыбарты-Малкыра Республиканы Правительствосуу **БЕГИМИ**

2013 жылда 25-чи октябрда №290-ПП

«Жаныуарланы юсерпинден» 1995 жылда 24-ию апрельде чыгарылган 52-ФЗ номери Федеральный закон б-чы статьясына тийишлиликте эмда жаныуарланы сактау, алааны сактан кыялы турмузда Кыбарты-Малкыра Республиканы Правительствосуу бегим этеди. 1.2013-2014 жылда Май району жеринде ууга барууну тохташдырылган кезиунде спорт учулуктуну эмда профессионал болмагандары ууга барууларын эркин этмеуге. Агында тауда кыанталыа бла байламлы

уучулукту бу оуноуга кирмейди.
2.Бу бегим кылай тохтатууганына контроль этуноу Кыбарты-Малкыра Республиканы Правительствосууну Президенттелини орунбасары М.М.Коздожону боюнча салгырга.

Кыбарты-Малкыра Республиканы Правительствосуу Президенттелини кыулугуну толтурган **УНАЛАНЫ К.**

Келир жылны бюджетти программалы амал бла кыуурулуктубу

Ахыры. Алып 1-чи бетдеди.

Чагыр-араксы акцизден төшөржк сыйда ол продукцияны өлчөмү кылаалай бир чыгаруулыгына көрө болгунун да чертгени министр. Ол билдиргенге көрө, федеральный бюджет республикага 2014 жылда 10 618,0 миллион сом болупкүдө. Аны 164,5 миллиону субсидияла халда келдикди эм 35,3 миллиону сабийлени саулуктарын игилендириуге, 42,3 миллиону уа өозюлөгө юйле салып алыуга кыоратылгыкты. Башыда сатылган эки ахаддан эмда 35,3 миллиону сабийлени саулуктарын игилендириуге, 42,3 миллиону уа өозюлөгө юйле салып алыуга кыоратылгыкты. Башыда сатылган эки ахаддан эмда 35,3 миллиону сабийлени саулуктарын игилендириуге, 42,3 миллиону уа өозюлөгө юйле салып алыуга кыоратылгыкты.

Быйыл 125 миллионга жетериклери айтып, Керевос бюджетден келир жылда социальный мағаналы жумушлага аслам аха бөлөнүргөн чертгенди. Битеу да ол торлоу ишлеге планнга көрө 15 865,6 миллион сом неда этилик кыоранчалы 65, 8 проценти керектиди. Бюджет сферада ишленген иш хактарын көпторюгө 552,5 миллион сом берилдикди, дегенди ол.

Кыоранча 2013 жылдан эсе 990,6 миллион сомга көн этиликди. Бюджетни дефицити 2,7 миллиард сомду. Министр айтканга көрө, ол проблеманы асламысында банк кредитлени са сатылган акциялары хайрындан таамаллага болупкүдө. «Бек башы - республикалы бюджетни проектинде белгиленген битеу социальный борча толтурулуктубула», - дегенди ол. Правительствоуу членлери бюджетни проектин бир кыуум стабиларын тынгылы созгөндө сора, аны бир кийик ыразылыкка да кыялы кергенди.

КыОНАКПАНЫ Хасан.



Элдеде жашаган жаш төлю бирлешеди

29-июн октяккө «Синдик» кыоракте юйде КыМР-ни элдеде жашаган жаш төлюсону 200 келечиси форумга жыйылгы эди.

КыМР-ни Парламентини башчысы орунбасары Татьяна Саянко буюнлокте эл молкде жангы технология бла көн хайрылануу башланды да, жаш төлю бу ише тире кыатышырына ийчанчабы, дегенди Аны оюмуну жер, элде жашаган көн жаш адам жашауда жерин тапмайды. Энди болум

Форумга кыатышкан Лаура Шокулова: «Быйыл бийик даражалы форумда элде жашаган жаш төлюно иш бла жалчытыр онганы юсерпинден тынгылы халар эшитирге умутула. Иш-сиклени катасандан ичтилик, наркомания, экстремизм жайылы бардады», - дегенди.



Аны КыМР-ни Парламентини Жаш төлю палатасыны башчысы

ишлендириуге болупкүдө. КыМР-ни Правительствоуу башчысы орунбасары Мухамед Коздожов, Парламентини Жаш төлю жамуат бирлиге эм СИМ жашыла бла комитетини башчысы Татьяна Хашожова, эл молк министрини орунбасары Биттиланы Алам, Парламентини Билим беруу эм илму комитетини башчысы Мурад Даров жыйылганга алгыш сөзле айткандыла.

Екатерина Авалишвили а эл молкде уруну ючюн терен билим да, иш көнлоккө да керектилик чертгенди. Кыбарты-Малкыра жерини асламысында элде орналыганлары эсе аслак, быйыл жыйылганы мағаналары улуу болганы ачыкнады.

БайСЫПАНЫ Марзият.
Суратта авторундула.

Урушну ветеранлары жашау журтла бла кыалай жалчытылынадыла

Ахыры. Алып 1-чи бетдеди.

2006-2013 жылланы ичинде башында айтылган кыуумдан 303 адам жашау журтла бла жалчытылгандыла. Анга федеральный бюджетден 106 миллион сомдан артык кыоратылганды. Алай, доклады айтканга көрө, субсидиялаа тийишли болгандыла иги кесепти алаңда унамай тохтадыла. КыМР-ни Парламентини Президенттелини биринчи орунбасары Руслан Жамиков аны сылтауну билгери койганды. Тойбояны Альберт ивалденди, саксаат сабийлери болганы юйорлени асламысы аллага жубуруу юй, фатар алыр ючюн субсидиялы кесеринден аха кыошмайдыла, деп анылганды. Лыгатысы болган хар

адамга 18 квадрат метр (Улуу Ата журту урушну ветеранлары уа 36 квадрат метр) жетерге керектеди деп, алай тохташдырылганды. Субсидия да анга көрө төленди. Алай бир квадрат метри ота чыккы рынок багысы аны керти багысындагы да уллуду. Аны себепти адам кесинден аха кыошмай о, фатар да аллалык тойлодо.

Сез ючюн, Нальчик шахарда бир отулу фатар алыр ючюн, субсидияны аны 150-200 проценти кыошорга керектеди. Алай болуп тургандай да, республикалы, муниципальный бюджетте да сфинансировагыла бир сом да салынмайды, деп анылганды Тойей улу.

КыМР-ни Парламентини башчысы Чеченяны Анур республи-

када бир квадрат метри багысы кыалай бла тохташдырылганы сорганды. Аны уа анга орунбасары Натги Бозиев анылганды. РФ-ни Регионланы айнытуу министрствосу бир квадрат метри орталык рынок багысы терей туруп, Росстатны отчёт шарттарын хайырандыла. Ала уа асламысында риелтер фирмаланы көрөмдөрлерине керте куурулганда. Кыбарты-Малкырада уа статистикалык болгандарын эсе аз көргөзөлдөдө. Аны себепти жашау юйлени бир квадрат метри багысы бизде саулай кыралдан эсе учууду.

КыМР-ни урууну эм социальный айнытуу министри депулаттаны эслерин жер-жерли самоуправленианы органдарына жашау жерлери тарлык

эттендени эсепте алыу иш иги кыуурулмагына, тийишли документлени жарашдырууда да көн кемчиликке болгандары бурганды. Ахырында республикалы социальный бөлөмөгө этилген позетивуге көрө быйлы июнь айдан башлап ветеранланы, сакталыны, кыялуу сабийлери болган юйорлени жашау журтла бла жалчытырга социальный болупкүдө этине болум КыМР-ни Куурулуш эм архитектура министрствосу боюнча салынган эсе салганды.

«Правительствону сатыгыны» парламентариеле КыМР-ни Парламентини президиуму рекоммендацияларны кыяыл этуу бла бошатындыла.

КыМР-ни Парламентини пресс-службасы.



Кардиохирургияны айнытыр умутлудула

Нальчикде бардырылган илму-практика конференцияны чегинде Жюрек тамыра эм хирургия арасына келген специалистте бизни врачларыбызга мастер-класса бергенди. Коронаграфия эм электрокардиостимулятор салыну Кыбарты-Малкыра биринчи керге болганды. Жюректери ауругулан саусулаагы он кыбын операция этилгенди. Алгын алай ауругулангы котала бла Москвага аралага жибере эдиле.

КыМР-ни саулук саклау эм курорта министри Иман Шето-

ва ара шахардан келген специалистте жюрек ыразылыгыны билдиргенди. Нальчикде кардиология араны диагностика бөлөмөно таматасы Михаил Горбунов: «Адамла бизни араны онгларыны юсонден халпарлары жоккүдө. Узак жерледе багырылгыа сюеделе да, бир багырынчы уа заман оупт кетеди. Жюрекин багыруу да уа заманы мағанасы бек уллуду», - дегенди. Болсада, Иман Шетова айтканга көрө, кадрла бла проблема бардыла. Аны жалчытыр ючюн, бизни кардиологлары-

Байламлыкыла Дагыстанны халкларыны көнө бардырылганды

Нальчикде Культура фондда Дагыстанны халкларыны бирлешкен конферени белгилениди. Анга Кыбарты-Малкырада жашаган дагыстанны халкларыны миллет культура араларыны келечилери, башка кыонакыла да кыатышкандыла. Тобешинде алааны араларында шүкүлүккө, бир бирге болушук этуноу юсонден айткандыла, СКГИИ-ни студентлери уа Расул Гамзатовну сөзлери жазылган жыраланы эшитдиргенди. Культура фондда бир талай миллет культура ара иштейди, ала да бу байрамдан көн кыаламандыла. Хар бири да шүк халкылаага саууга бла келгенди. «Дагыстан» культура араны мадасы Ибрагим Суражанов айтканга көрө, Кыбарты-Малкырада буга сатыда он мингге жуук дагыстанны жашайды, ала хар торлоу сфералада урундадыла. Жаш төлю өс тирилин унуткыз очюн, мындагыла па-кылаага бла азыралыгы деп курса ишлейди. Алага хар кыям да жюреуге эркини. Энди бийик юн ишлеген шик ачагыра дөйдөйди, ол мурачлары топурауны унуткыз очюн, мындагыла Ибрагим Суражанов.

Байрам жарык халда этөп кыалай, ары келген кыонакыла дагыстанны татты ашырылганы татылганды да керелди. КыМР-ни СММ-ле, жамуат эмда дин организацияла жаны бла министрствосу пресс – службасы.

КыАПЛАНАНЫ Марзият.

МАГНАНАЛЫ ИШ

Хунада - Къайсынны назмулары

«Жюз атлам Къайсыннга» деп Чегем аузунда Эл Тюбо элде узунугу 500 метр болгон хуна ишлен турду. Шнадего 100 метрге жуугу къаланганды. Ыйх күн да анда иш къыстау бара эди. Экскаваторчу Байсолтанлы Къанамат мурдор салынырыкъ жерни къызганды. Малкъардан келген жашто Цоклоны Нажмудин, Мухар, Алим, Халим эм Асанлыны Альберт.

Бу ишни къолга алып, анга башчылык этген Тетулуны Хадис ишчилени къурулуш материалла бла дайым жалчыланды турду.

Хадиснен изеуне Огъары Малкъардан Мисирпаны Исхакъ, Тауценлыны Харун, Цийкъанлыны Ханасфий, Байсыланы Алим келгендиле. Ала, таиг атмай элден чыгъып, эртинилден оксатрге сюенген эдиле. Бирздан Ташлы-Таладан Гюзоланы Тахир жыйны бла жетеди.

Алайда Къайсынны эсгертемсин орнатырга жер сайлаула эм дагъьда къауум ишени юсюнден ону эттерге суратчыла Бакуланы Воллод, Занкъишланы Ибрагим, Сарбашланы Азор, Къайсынны ой бийчеси Элизат, эм башхала да келген эдиле.

Эли администратсиясы башчысы Къуйлидан Ибрагим бу тукъуму келечилери Юсюп



бла Малик онуғаа къатышхандыла, ишлеген да этгендиле.

Ол күн хунағаа Къайсынны назмулары жазылған 17-составтар орнатылды. Қурулушчула алавы сылап, жерлерине салып, раствор бла къатдыр-

дыла, къыстырыкыла бла къыстырдыла.

Алай алыкъа иш келду. Хуна ахырына дери къаланырга керекди. Аны күчюн къурулушчула, аруу күннен хайырланды, ишлерин тохтаусуз

бардырдыла. Ибрагим ишлегеле техника бла, жамауат а ырыксы бла болушды.

ОСМАНЛАНЫ ХЫЙСА.

КЕРМЮЧ

Германияны культурасыны КъМР-де көнерлини чегиде Миллет библиотеказы тыш къыраллы литература бөлөмюнде кәрмоч ачылганды.

Ол төрт көседен къуралганды. Мында Европаны бу бек күчлюк къыралыны политикасыны, географиясыны, окуустасуну, литературасыны, бюгонлюк юнюню юсюнден да билирге болукду. Германия бусагъатда Евросоюзда эм онгу болуп, аны таматасы А. Меркельни сөзюне кепле тынгалайдыла. Ала аталган статьяны, политика журналыны, окуустасуну, Къыраллы металургияда, автомобиль чыгарыуа, химия отраслыда жетишмилери алчыланы санна салгандыла, агъачдан, мильядан ишленген затларын ахшы къачетлары күчюн багъалайдыла. Немислинин ишени немисликълары, улуу кел салып көрөшгенлери алағыа къайда да улуу махтау келтиргенди. Былай энчилеклини юсюнден да билир он барды библиотекеда кәрмюче.

Немисли литература бир неча ёмюрюне кесине улуу эс бурдурганлай турды.



Китаплага немислилене чыгъармачылыкълары бла политика жашаулары

Гейнени, Гётени, Эрик Мария Ремаркны, Йоганн Фридрих Шиллерни, Герхард Гауптманны эм башхаланы китаплары терктер басмаландыла. Поэт эм публицист Гейнени жашау къадыра да сейриди. Тууган журтундан кетип, Францияда жашаганды. Аны «Книга песен», «Романтичекса школа» дегенлери эм башхалары бюгон да къартайдыла. Гауптманны драмаларын а бітеу дуняда сапалды. «Тачки», «Перед восходом солнца», «Плохющий колокол» деген пьесалары эрте классикаға бурулгандыла. Кесини заманыны кужур жапаларн, юкюню адамланы

ачы къадырларын кәргозтен драмалаға сейр сууумайды. Библиотекачыла аны чыгъармаларына улуу эс бургъандыла. Ол тизмедеди Шиллер да. Бу драматургу чыгъармалары да къырал башчылыны, жамауатны тозлюкке чакырганы бла белгиледи. Аны халкъ драмалары «Коварство и любовь», «Дон Карлос», «Орлеанская дева» эм башхала бітеу дуня драматургияны бек игилерни тизмесине киргенди. Былайда Маннаны ююрлерин да сагъынмай жарамаз. Генрих, Томас эм Клаус литературада энчи эм кьойынгандыла. Аланы жашау жоллары окуяна кеплеге дерс болганды.

Сезюс, немисли художниклини, композиторланы чыгъармалары да адам улуну айнуунда улуу ызы кьойынгандыла. Алағы аталган бөлөмде ол улуу усталаны юсерленден да толуп халпар билер болукду.

САРАКЪАЛЛАНЫ АСИЯТ. Суратны автор алганды.

МАСТЕР - КЛАСС

Германияны белгиле суратчыларыны юсюнден айтханды

Бу күнюнде «Къабарты - Малкъарда Германияны күнлери» деген фестивалны чеклеринде кеп тюрлю мероприятияла бардыраладыла. Аладан бирин жерлебибиз, бусагъатда Германияда жашаган белгиле художник Алим Пашт - дан КъМкъу - ну Искусствола бла асламлы информация факультетни студентлерине къураган графикадан мастер - класс болганды. Бу лекцияға СГИ - ни залына кеп жаш адам жыйлып, немислинен сурат искусстволарына сейрлерни болгъанларын кәргозтенди.

Тобешюню аллинда проекте тиреи къатышхан Залина Шадова студентлеге фестивалны юсюнден айтханды. Искусствола бла СГИИ факультетни деканы Эльдар Дынов а Алим Паштов бюгонюкде белгиле художникледен бирди, аны берке келгенине ыспас этеме деп, жыйылыну ачханды.

Къайсы мастер - классны да баш борчу жаш тюрлю магъаналы темалаға сейрлерин къызгандыла. Белгилисина, сурат искусствода графика жанрда ишлеген къайырмачыды. Аны себепли жашаулары чыгъармачылыкк бла байлаган жашла бла къызлаға мында къалып амалланы хайырланып ишлер онылары болгъанды. Аны айтханды Алим Пашт - Ханы айтууна кере, Германияда графика жанр бютон бек айныганды. Анда бюгонюкде кеп фахмуу адам ишледи.

«Сиз ИЗО музееди Яна Гунстхаймерни чыгъармаларын көргөн болуруз. Ала чынтыгы устан суратлардыла. Мен кесим да диплом ишими литография амал бла хайырланып жарашдырмын. Ол



ташны юсюнде сурат ишлеуду. Ишлерим, Шуттардын Къырал галерейсы да жаратып, кәрмючлерине алганды. Германияны Художестволу академиясында да литографиядан дерсле берип тургъанмы», - деп Алим Германоവി графика жанрда жазган белгиле немисли художник Ротлауф, Кирхен, Дюрер, Кольвиц, Янсен эм башхаланы искусствону тарыхында къойган магъаналы чыгъармаларыны юсерленден жатарлағанды.

Экранда презентация, лекторну Германияны культураны юсюнден дерси

жыйылган жаш адамланы улуу кеплюлей къоймагъанлары студентлени темаға кере соорулары, энчи онылары болгъанындан ачыкъ эсленгенди.

Мастер - классны ахырында, жашла бла къызла Паштов бла суратча тошюн, аны Нальчиктер терк - терк келурун сюйгенлерин билдирип, Германияны студентлерине КъМкъу - ну жаш тюрлюсюнден къызыу салам ийгенди.

ЖАНГОРЗАЛЛАНЫ НАЖАБАТ. Сурат авторунду.

Халкны ахшы уланлары

Бирини кере Сотталаны Салихни атын Элбрус посылканы больницасыны 70 - жыллык юбилейне хазырлана туруп эшиттине. Ол кезиуде бу оданы жашаууну юсюнден билген шартла, жюргеним къозгъап, андан бери тынлыккъ бермегендиле.

Мени жигитим замансыз, тугел отуз жыл да толмай кетген эсе да (аны тууган жылын тугулганды билемизгибыз, 1903 - 1905 жыллада тууганды деп тохташдырылганды), аруу ыз кьойганды. Аныч инсанла тын жолланы илемейдиле, халкынандан кері ёз насырланды да кермейдиле. Ол сюймеклиги ючюн, ётюрокдуу бла туулуп, Сибирьге тошерки деп да турмаганды.

Колхозну жетинимлери

Непеланы Кичибөкжи жашы Салихте бюгонюкде 93 жыл болды, 1936 - 1940 жыллада Элбрусну эл советини секретары эди. Ол тууган чакыда Сотталаны жашлары орам бла ётоп бара болганды. Арбазда жыйылган халкыны көрүп, тынгысылыккъ алганды жюргеним. Нек дегенде бу юйюрге ары дери тууган сабийле жаша-



Салихни жулдузу

магандыла. Кууанчыны халпарны эшитип, Салих ат атагъанмысыз, деп сорганды. Алыкъа ол къайгылары болмагъанын билип, эки ючюнд къайтыргымыз, ары дери сакълаула, деп кетгенди. Ючюндюндю келип, къабакъ эшикде былай жазылганды: «1921 жылны 18-чи августунда Кичибөкже Салих тууганды». Къагъанакъа кесини азын бюргенлиги, ол билген болмады деп 15 жылдан аны бла бирге ишлерини.

тыттыры биширп, хайырланырга да юйергендиле. Эл советни таматасы кесим окулууду адам эди, ол уста билгенди сабийлени да билменди айырмызга жармагъанын. Шолулу мурдоруну бирини ташны да Сотта улуу келуу бла салганды. Энди ол мекемда аллергия аруураны бакъгъан больница орналыды. Специализирге керексини да унутмай, Пятигорскге окуурга жашау аламын жибергенди. Заманакъа кері Салихни улуу библиотеказы да болганды. 1944 жылда 8-чи мартда НКВД-чыла малкъарлыны тууган журтларындан къыстай келгендерине, ол ишени къурау билген адам эди. Бек алгы Элбрусну тириесинде элге телефон ызы келтиргени къолга алганды. Аны башчылыгы бла «Къызыл Элбрус» колхоз къуралганды.

Аны бирини председатели Хаджины Чукайны айыргандыла. Салих бла бирге ишлеген жашны. Ары дери чалынай турган жерлерде бичен этгендиле, суу бурган ызла да къазылгандыла. Ол жыллада бир терле техника болмагъаны себепли, эппиле кюп бла къызгандыла арыкъланы. Элини хар кергине да улуу эс буруп, эки көрпюленди да жангылағы алышхандыла. Башлагъан ишине рилу жетишиле болдырганы ючюн, элли совет СССР-ни ЦИК-ни Сейлиы грамотасы бла сауғаланганды, колхозға М.И. Калинин да келген эди.

Кюп ызы сакъланды «Къызыл Элбрус» Москвада бардырылган Битеусоюз эл мюлк кәрмючге къатышханды. 1934 жылда сауғарға автомобиль берилгенди, бир жылдан дагыда эки машина бла радиостанция алганды. Альпинист лагерлеге келгенде деп, колхозда малланы багылып, эт бла жалчылтып тургъандыла башха керекленди да талдыргандыла.

Аны башчылыгы бла ишленген мекемланы бир къауум бюгон да эллиге жарат болды. Бир къауумунда башха жумушлагъа къарайдыла ол «къара чёте» тугуенден сора оныларны да болганды. Бусагъатда Элбрус посылканы администрациясы бла культура ююню мекемданы анга кезиуде туберкулуун бакъган больницасы ишленгенди. Алгъынгы шолкуну тау-лыга шолкыға бургандыла. Былайда, сэвюс, элли больницаны да сагъыннырга керекди.

Эллилене юйретгенди Элдиги къартла Сотта улуну арда да унутмагъандыла. Сёз ючюн, былайда бир къауум эсгеринюе ишленгенди. Жашуудан эрте келген Емилвансы Ибрагиманы Салихни анасы бла экиге айлангандыла. Атасы уа болхозда агъач уста эди. Аны себепли юйлеринде эл советни таматасыны атын терк - терк сагъынгандыла. «Табийгъаты

Азыры 4-чи бөтөди.

Тобешю

Кепжыллыккыны эм жашлыккыны жалчытырыкк продукция чыгъарыллыккды

Халкыла аралы творчестволу академияны (илму, культура, жамауат иш) президенти Георгий Гладшевы бла «Золотой голос» агроконцерни генеральнй директору Арсен Утижев Нальчикде иши халда тобуштенди. Аны кезиунюнде багъалы геронтологияла аш-азыкк продуктланы чыгъарыуа эм «Жашлыккыны бла кепжыллыккыны» специализацияланган арасын курауда биригип ишлеуно амалларын созгетине.

Геронтологиялы (антистар) деген багъалы аш-азыкк продукция - ол адамны чархын жашай тутарыкк эм саулууну жалчытырыкк, шауготлене жашылар эм аны жарашдырууда шендого илму амалланы хайырланганы энчи халда белгилегенди эмда «Антистар» аш-азыкк - саулуукну, кепжыллыккыны эм жашлыккыны» программасы болгъанды, эм Шимал аны да жашауда бардырууда сейри болгъанын, ол иште

жюкдула, малла иги болмулада кечинедиле, татымлы эм болмуладыла, жашлыларны экологияны жаны бла таза жайлыккыла турдыла, дегенди Арсен Утижев.

«Золотой колосу» санындаыла Нальчикны федеральнй округда биринчи болуп калат эт продукция чыгъаруучу компания, башы алынмагъан сюден этилген продукция чыгъаруучу «Нальчикский» комбинат да. Сырьегъа эм хазыр продукцияга контрольну, шендого бирик классы оборудованы бла жалчытылган лаборатория этеди.

Георгий Гладшевы аламатыла табийгъат, таза тау хауа, гара кезелуде, татымлы жер, Кавказны дарман халпарны эм производствогоа синдириле турган инновациялы технология «Золотой колосса» эм чыгъармачылыккы халкыла аралы академиясы этген мураптарланы - халкыны саулуукну колчегере эм жашлай кеп туруча этерге болушукъларыны не аз да ишлакы тобулды.

ХАВАЙШЫЗА Зарина. «Золотой колос» деген Агроконцерни пресс-службасы.

Салихни жулдузу

Ахыры. Аллы 3-чө беттеди.

Сотта улугу ууу кызыркы 1936 жети. Электростанция кыруушу бара эди да, канал ишлей эди. Эл советни таматасы уруна турганналы жаңыры бла озу кеткен кылыгы болмаганды. Шинелин тедип, кызуна журганы алып, башкалга кышулганды. Ингирде ойюне келгендин иж журжунда партолетин тамтайды. Документтерин, ахчы да ара салыну эди, анда уа жок. Салихни тынчыгы кырууду, кене көзүне жакшы кирмейди, кюндоз мудах сакышылары чыккындирмайдыла. Билетин журжундан урлат-тошкондеди. Аны кунен кылай ачырга болгуну да биле эди председатели. Аны көп сакларга тошмеди, оюнчоно кун обомдан, райкомдан да келип, партидан чыгарыдыла. Купулгундан а көрмейдиле, бир ауук заманды дагыла ишлей турды. Бакудан проект этериле, башха спецалист-

лени да чакырып, эл болынданы кыруушу да башланды. Алай председатели жулары аны бла тынчайып кылайдыла: кечеле бла кюндоз ишленгни бундыла, ишни алрга барырга кыомайдыла.

Сюд этиледи
Сюд барган кун аны коч сатырга көре терленгенди. Эли оюн жанын, кыанын аймак көрөшөн Салихте, ойоронде да ол өзбле өлүмге ашырганча эдиле. Андан башкалыгы да жок эди: председатели он жылга ГУЛАГ-га жибердиле. Аны алып кетип барган ат арбаны ызындан эплиле көз жашырын жашырмай ашардыла. Ол а элден чыккыныла, кюнондан тохарларын тилегенди. Ахыр кере тууган жерлерине кыпар, таш атаханды, тамба аны башына эркин этеле окуяна, бери кыйтып келмеге өзсө берди.
Жалаңда бир кыагыт алганды ойюро ол тошгон Комсомолска-Амуре шахардан. Көп жылга ышынып сакылагандыла ой

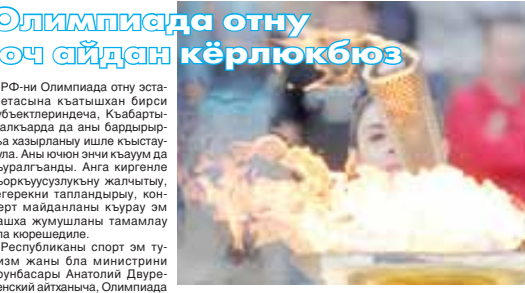
бийчеси, эки жашы да. Тамата улуси Юсупте ол кезинде 8 жыл, гичеси Жюнксте - 4 бола эди. Салих огечине Азияга тынч кыстау изиледи, мурталарын кызым. Аны а элбурда Салих иштеткен мекимларыны бирини кыабгырасында аны аты бла мемориал кына салыныр деп ышаман. Аны аты бир миганда сагынылмаганды, реабилитацияны юсюндон бир жуук белгиле болмаганды да жарытады.

Кыабыры белгисизди
Аталарын тутуп кеткенден сора ойюроно жашауу тынчыгы бла бармаганды. «Белгисиз адам» - битеу багыны заттарын алып кеткенди. Көчгюнчолюкно кытайыныгы да көпторенди. Бек жарыткан а жашларын, тудуктарын, алдан тутууларын да 76 жылы Салихте юсюндон бир тюрло жапарлары болмагыны эди. Туугубу Хусейнгиде бийыл МВД-ни архивдин жууап келгенди: Сотталаны Салих 1941

жылда өлгенди, кыалайда асыралганы уа белгисизди. Алты туудугу, аладан тууганла (ала уа 21) апталарыны кыайыны кыстау изиледи, мурталарын кызым. Аны а элбурда Салих иштеткен мекимларыны бирини кыабгырасында аны аты бла мемориал кына салыныр деп ышаман. Аны аты бир миганда сагынылмаганды, реабилитацияны юсюндон бир жуук белгиле болмаганды да жарытады.

Ирина ЧУМАК, Эспресо полюск.
Салихте юсюндон жапарга бар бар өзсө, бу абур бла бирдигилегини тилебис: shumak. irina.1962@mail.ru

Хазырылыу



Олимпиада отну көрлукбюз

РФ-чи Олимпиада отну эстафетасына кыатышкан бирси сууктериндеча. Кыабаты: Малкварда да аны бардырырга хазырылыу ишле кыстаудула. Аны юнүн эчки кыауу да куралганды. Аны киргенде кыруу сууктеринде жаткытуу, тегеркени таландыруу, концерт майданнаны кыруу эм башха жумушлары тамамлау бла көрөшөдү.

Республиканы спорт э туризм жаны бла министрнин орунбасары Анатолий Дувренский айтынча, Олимпиада отну бери 31-чи январда келтирилди. Аны Нальчикте элпирин адаманы араларында Олимпиаданы чыгарыла. КМР-чи спортчулары, врачла, кыруушучула, тренерле, окуучула, устазла, сакталы, пенсиячыла - регион айнытыгыга кыйын салганла болукчула. Маршрутну узунугу уа онтогуз километрге жетериди.

Аны ызындан отну «Эльбрус» энци проекте **ХАБИБУЛЛАХАНЫ Зульфийа.**

Юйретил От өчюлтючюле бла шагырейленгенди

От тошюуге профилактика бардыру аны чеклеринде КМР-ни От тошюуге кыажау службуяны ишчилери Нальчикни 29-чю номерли гимназияны окуучуларын от тошгенде адам кесин кыалай кюрюктөргө керек болганын койргөткенди.

Профилактика ишн ала бек алгыз эм гитчеледен-биринчи классны окуучуларындан башлагандыла. 150-ге жууук сабыте бу темага жораланган фильм көрүктөлгөндү, арта да ала службуяны калечиси Муса Девени сорууларына жууапла бергенди.

УЯНАЛАНЫ Зарина. Нальчик шахары жер-жерли администрациясы пресс-службасы.

2013 жылда ноябрь айда беш ууахты намаз кылынуу заманы

Ыйкыны конлери	Айны конлери	Эрттен намаз	Кюн чыккыган заман	Тош намаз	Экинди намаз	Ашхам намаз	Жассы намаз
Байрым	1	06:10	07:40	13:00	15:44	17:57	19:37
Шабат	2	06:12	07:42	13:00	15:43	17:56	19:36
Ыйых	3	06:13	07:43	13:00	15:42	17:55	19:35
Баш	4	06:14	07:44	13:00	15:41	17:53	19:33
Геуярге	5	06:16	07:46	13:00	15:40	17:52	19:32
Бараз	6	06:17	07:47	13:00	15:39	17:51	19:31
Орта	7	06:18	07:48	13:00	15:38	17:50	19:30
Байрым	8	06:19	07:49	13:00	15:37	17:48	19:28
Шабат	9	06:21	07:51	13:00	15:36	17:47	19:27
Ыйых	10	06:22	07:52	13:00	15:35	17:46	19:26
Баш	11	06:23	07:53	13:00	15:34	17:45	19:25
Геуярге	12	06:25	07:55	13:00	15:33	17:44	19:24
Бараз	13	06:26	07:56	13:00	15:32	17:43	19:23
Орта	14	06:27	07:57	13:00	15:32	17:42	19:22
Байрым	15	06:29	07:59	13:00	15:31	17:41	19:21
Шабат	16	06:30	08:00	13:01	15:30	17:40	19:20
Ыйых	17	06:31	08:01	13:01	15:29	17:39	19:19
Баш	18	06:32	08:02	13:01	15:29	17:38	19:18
Геуярге	19	06:34	08:04	13:01	15:28	17:37	19:17
Бараз	20	06:35	08:05	13:02	15:27	17:37	19:17
Орта	21	06:36	08:06	13:02	15:27	17:36	19:16
Байрым	22	06:37	08:07	13:02	15:26	17:35	19:15
Шабат	23	06:39	08:09	13:02	15:26	17:34	19:14
Ыйых	24	06:40	08:10	13:02	15:25	17:34	19:14
Баш	25	06:41	08:11	13:03	15:25	17:33	19:13
Геуярге	26	06:42	08:12	13:03	15:24	17:32	19:12
Бараз	27	06:43	08:13	13:03	15:24	17:32	19:12
Орта	28	06:45	08:15	13:04	15:23	17:31	19:11
Байрым	29	06:46	08:16	13:04	15:23	17:31	19:11
Шабат	30	06:47	08:17	13:04	15:23	17:31	19:11

КМР-ни Муслиманларны дин управленисы.

Баш редактору орунбасары КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан

РЕДАКТОРЛЕГИЯ:
АТТАЛАНЫ Жамал (баш редактор)
БЕШПАЙЛАНЫ Муталип (баш редактору орунбасары)
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь)
ТЕКУЛАНЫ Хауа (жамаат - политика бөлүмүнө таматасы)

ТЕЛЕФОНЛА:
Редактору иричылды - 42-63-01. Баш редактору орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85. Секретарь - 40-93-62. Коректорра - 42-63-52.

РЕДАКЦИЯНЫ БЕЛОМЛЕРИ:
Жамаат-политика бөлүм - 42-67-68, 42-24-02.
Экономика бөлүм - 42-66-73.
Кулчура бөлүм - 42-75-82.
Социаллык политика бөлүм - 42-66-76, 40-59-18.
Жагылмакыла эм спорт бөлүм - 40-39-93, 42-66-71.
Письмоу эм редакция бөлүм - 42-37-94.
Телемакыла бөлүм - 47-31-28.
Сурат алынуу - 42-68-72.
Бухгалтерия - 42-30-87.
Операторла - 40-28-49, 42-39-65.

Эпоханы сынкычыгы Кыеуно ёлюму

Брежневни киеуо Юрий Чурбанов, халапта көрө, арт кезинде кеси жангы жашауучуланы кыалуу тауна башына өрпөткөндү. Бийыл 7-чи октябрды, 77-чи жыл бара турганлай, өлгөндү. 1971-чи жылда ол МВД-ни 34-жылыгы полковниги, 41-жылыгы Галина Брежнева бла, генсекин кызы бла, таныхшан эди. Алдан койлары болмаганды сора, Чурбанов кылулгунда өрге терк көтюрлөгөндү: 45 жылы толганды, Чурбанов МВД-да экинчи адам, генерал-полковник болганды. Алай Горбачеву кезинде аны тутмакыга атыган эдиле: 90 минг сому улугага алганды деп, терленген эди.

Ол ырыскы сыйралган эди, Чурбанову уа 12 жылы тюрмеде олтуртурга деген оноу этгенди. Ол 4 жыл олтур тутмакыдан чыккыган эди. Галина уа ол заманда анын айыптал тура эди, молкери да экиге юлешинип, Чурбанов экинчи кыатын алады. Иштел, мемурала жазып туралды. Арт кезинде уа аруул, анга экинчи кыатыны кыпар турганды. Чурбанов Митинский кыабгырасында асыралганды.

Интернет.

Эришюле Фрилансы Рамазанига жоралап - турнир

2-чи ноябрды Хасанияда, ахымлы өлгөн Фрилансы Рамазанын хурметине жоралганды, джип-триадан турнир болукчуду.
Анга Су Север Кавказдан автоспорту суюнгене жыйылкыдыла. Ары кыатыгырга сойгенлерин биогонюкге Север Осетия-Аланиядан, Кыаравай-Черкесден, Дагыстандан, Ставропол эдиле. Алдан койлары билдирген сора, Эришюле эрттенкиде сагыт онда башларыркыдыла, стандарт, турист, спорт тюрпюлерин бардырылкыдыла. Алары Хасанияны администрациясы кыарды.

Черек райондан жапарла Акция

Аскерге барырга юйретмеуле

Бабугентде, Афганистандан совет аскериле чыккыганлы 25 жыл толганына жораланын, аскер-патриот мероприятия бардырылганды. Аны чеклеринде алгынын агыч хазырауучу заводну тийресинде абадан классны окуучуларына аскер жыйылыула кырагандыла.

Эки кунюно ичинде жашла тасхапчылык иш, жауга эсленмеча амалла бла шагырейленгенди, аскерини кыска курсун лекциянде эм ата-журтка сыймеклики юсюндон лекциялага тынгалгандыла. Бу акцияга сыйлы кыонакыла ветеран-афганчыла Басиланы Али бла Томенланы Аллахберди чакырылгандыла.

Жыйылышны юсеринден айта, эки администрацияны башчысы Османланы Мухтар аланы баш мурталары көсөлгөн жаш тюрло патриот халда койтуу болганын чертгенди. Бу депт жашланы сейрлерин кызгатыганды. Ата журтубузу кыорууларкыла уа аладыла. Адам патриот болуп туумайды, ол себептен былайда жаш адамланы тууган жерлерине сыймекликте, анга намас эте билмеге койтуу бизни бек уллу борларыбыздан бириди, деп белгилегенди ол.

Бокс Хорлам бла кыайтхандыла

Жууук заманда боксдан Н.А. Никифоров-Денисову хурметине жораланын, битеурусей эришюле болукчула. Аны кыатышырык жыймылык команданы кыруар оюн, Ставропол крайны Суворовскага станицасында 1996-1997 жылдада тууган жаш-турнирлерине башчысы Османланы Мухтар аланы баш мурталары көсөлгөн жаш тюрло патриот халда койтуу болганын чертгенди. Бу депт жашланы сейрлерин кызгатыганды. Ата журтубузу кыорууларкыла уа аладыла. Адам патриот болуп туумайды, ол себептен былайда жаш адамланы тууган жерлерине сыймекликте, анга намас эте билмеге койтуу бизни бек уллу борларыбыздан бириди, деп белгилегенди ол.

Эки жерлештиби да жыймылык командага киргенди.

Операция

Ахшы башламчылыккыга сансыз кыарарга жарамайды

Хурметли жамаат! Законсу сауутла, патронла, чачдырылуучу затла сатхаланы жоллары кесер муратда КМР-ни Правительствону 2013 жылда 20-чы июньда чыгарылган 169-ПП номерли Бегимине тийишлиликте республиканы жеринде

Кеси ыразылыклары бла тронлары, чачдырылуучу затлары эм башха тюрло сауут-саба ичюн теленири ахча сауганын келтирип берген сауутлары, патронлары, чачдырылуучу затлары эм башха тюрло сауут-саба ичюн теленири ахча сауганын өлчөмлери:

№ ПП	Саугтаны, патронланы эм чачдырылуучу затланы атлары	Саугтыга берилк ахча (сомла бла)
1	Пистолет или револьвер	4000
2	Автомат	4800
3	Пулемет	5600
4	Подствольный гранатомёт ГП-25 и ГП-30	6400
5	Гранатомёт РПГ-7, 7В и 27	8000
6	Одноразовый гранатомёт РПГ-18, 22, 26, 27	7200
7	Винтовка СВД	5600
8	Пистолет-пулемёт	4800
9	Охотничий карабин	4000
10	Охотничье гладкоствольное ружьё	2400
11	Газовые пистолеты и револьверы	800
12	Пистолеты и револьверы устаревшего производства	4000
13	Взрывчатое вещество (тролп, аммонит, текстон) и др.	3р. за грамм
14	Взрывное устройство (устройство, включающее в себя взрывчатое вещество и средство взрывания)	2400
15	Средство взрывания (Электродетонатор, капсюльдетонатор, взрыватель, огнеспроводные и электропроводные шнуры)	80р. за шт. 80р. за шт.
16	Управляемая противотанковая ракета	4000
17	Огнемёт РПО-А	4800
18	Выстрел к гранатомёту (БОГ-30, 25, 25П)	2400
19	Граната (Ф-1, РГО, РГН, РКГ-3ЕМ, РГ-42)	1600
20	Мина инженерная (сапёрные мины)	800
21	Патроны и боеприпасы к стрелковому оружию за единицу	8

Бегимге тийишлиликте «Оружие» операцияны бардыруучу оюн жууапчылык КМР-де Ич ишлени министрствосуно бөлүмлерини боюнларына баялганды. КМР-ни Финанса министрствосуна законсу сакланган сауутланы, аны бек керекли кесекелерин, патронларын, чачдырылуучу затланы эм чачдыруучу устройство кеси ыразылыклары бла келтирип берген граждандыга нохтабуу берген ахча бөлүргө буурулганды. КМР-ни Урунуучу эм социаллык айнтычу министрствосуна уа саугтыга берилген ахчаны гражданды ла ишлеу септарнына, өдюрюрге неда алгыз аны федеральны почта сызыны предпритиялары юсерип берила тапдырырга керекди. Саутларын берип берила баялмла соорулары болганла полицияны бек жууукда бөлүмюне билдирсини, неда 02 телефонна сөлөшсини.

Россеини МВД сыны Нальчикте Управленисы.

Газетин келир номери 2-чи ноябрды чыгарыкыды.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ НЕДАТЫ ИНИ АДРЕСИ:

Газетин басмагы КМР-ни Адамлы информация органы жамаат эмда ич организация жаны бла министрствосуно компьютер службагы чакыр эткенди.
Газет «Тетраграф» ООУ-ну типографиясында басмаганды. Нальчик шахар, Ленин агты проспект, 33
Газетини келерине талдыруучу КМР-ни почта сызыны федеральны Управленисы жууапчыла. Телефонна: 76-81-28, 76-01-10
Газетини рознишкага салгы оюн КМР-ни «Россечел» акционер общество жууапчыла. Телефон: 42-69-34

Номерге графикте кере 19.00 сагытта кыол салынды. 20.00 сагытта кыол салынганды

ГАЗЕТНИ НОМЕРИНИ ЧЫГАРЫНАЛА:
Кулчураны Зульфийа - делүрнай редактор,
Кечтендиле Зульфийа - жууаплы секретары орунбасары; Бийкычуланы Жаннета (1-чи бет), Мисирланы Делія (3-4-чю бетте) - корректорла.

Тиражы 2660 экз. Заказ № 2756

360000, Нальчик шахар, Ленин агты проспект, 5
элктрон почта: elbor_50@mail.ru